

Coronasteunmaatregelen en alimentatierekenen

EB 2021/45

Wat moeten de advocaat en de rechter weten van de 'coronasteunmaatregelen' en de gevolgen daarvan voor het berekenen van de alimentatie van de ondernemer?

1. Inleiding

De coronacrisis duurt al meer dan een jaar. In juni 2020 heeft *EB* een themanummer aan de gevolgen van de coronacrisis gewijd.² Het is tijd om de economische en financiële gevolgen per heden onder de loep te nemen en te bezien wat het effect is op de financiële draagkracht van de ondernemer.

De economische en financiële gevolgen hebben een grote impact op onder meer het midden- en kleinbedrijf (hierna: mkb).³ Sinds 19 december 2020 zijn door de lockdown-maatregelen de financiële omstandigheden voor een groot aantal ondernemers in het mkb er niet beter op geworden. Veel ondernemers hebben hun zaak moeten sluiten. De omzet van deze ondernemers is gedeeltelijk of volledig tot stilstand gekomen, terwijl de bedrijfskosten wel moeten worden voldaan; denk bijvoorbeeld aan de huur van het bedrijfspand. Er ontstaat voor deze ondernemers een negatieve operationele kasstroom.⁴ Uit de operationele kasstroom moet de ondernemer de kosten van de onderneming betalen, maar deze operationele kasstroom is eveneens van belang voor zijn levensonderhoud en dat van zijn gezin. Als een horeca-ondernemer alimentatie moet betalen, heeft de sluiting van zijn onderneming een direct effect op zijn draagkracht. Er is geen inkomende geldstroom meer, maar wel een uitgaande geldstroom. De financiële buffers in het mkb zijn over het algemeen gering en banken zijn slechts beperkt bereid om het mkb te financieren. De alimentatiegerechtigde kan dus relatief snel de coronacrisis in haar of zijn portemonnee voelen.

Minister Hoekstra van Financiën gaf in maart 2020 aan dat de overheid diepe zakken heeft. Volgens de minister lag er een bedrag van tussen de 90 en 100 miljard euro op de plank. De overheid heeft publiekelijk ruimhartig de portemonnee

getrokken. Veel ondernemers hebben gebruikgemaakt van de zeer vele steunmaatregelen. De spelregels voor deze steunmaatregelen zijn niet eenvoudig te begrijpen en er is een aanmerkelijk risico dat veel ondernemers gebruik hebben gemaakt van de steunmaatregelen, terwijl zij daar materieel geen recht op blijken te hebben. Het is niet uit te sluiten dat veel ondernemers de genoten steunmaatregelen moeten terugbetalen, terwijl zij de gelden wel hebben uitgegeven.

De fiscus is in het kader van de verleende steunmaatregelen ook een tikkende tijdbom voor vele ondernemers. Staatssecretaris Vijlbrief van Financiën liet eind februari 2021 in het NOS Radio 1 Journaal weten dat de teller inmiddels op 17 miljard aan uitgestelde corona-belastingsschulden staat en dat de verwachting is dat deze nog verder zullen oplopen. Ondernemers moeten deze door corona opgebouwde belastingsschulden vanaf 1 oktober 2021 gaan terugbetalen en krijgen daar dan 36 maanden de tijd voor. Als de belastingsschulden moeten worden betaald, kan dat eveneens van betekenis zijn voor de draagkracht van de ondernemer. Uitstel van het betalen van belasting en de overige verleende steunmaatregelen kunnen in menig echtscheidingsdossier tot problemen leiden.

De steunmaatregelen gelden zowel voor de IB-ondernemer als voor de ondernemer die in de vorm van een besloten vennootschap zijn onderneming exploiteert. Onder ondernemer verstaan wij de IB-ondernemer respectievelijk de VPB-ondernemer, zijnde de directeur-groootaandeelhouder. Onder onderneming verstaan wij een organisatorisch verband, gericht op duurzame deelname aan het economische verkeer. Een onderneming kan worden geëxploiteerd in de vorm van een eenmanszaak, een personenvennootschap of een besloten/naamloze vennootschap. De steunmaatregelen en fiscale maatregelen hebben (nagenoeg geheel) betrekking op de onderneming. Vanuit juridisch perspectief is het van belang dat direct in kaart wordt gebracht wie de steun heeft ontvangen en wie uitstel van belasting heeft gevraagd: a) de IB-ondernemer, b) de besloten vennootschap.

In dit artikel gaan wij in op de beschikbare steunmaatregelen, zoals de NOW-regeling, de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) en de Voorraadsubsidie Gesloten Detailhandel (VGD). Daarbij behandelen wij de vraag hoe de NOW, TVL en VGD worden verwerkt in de winst- en verliesrekening, en de vraag of de alimentatierekenprogramma's nog kunnen worden gebruikt. Daarnaast behandelen wij de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) en eventueel uitstel van belasting. We sluiten af met een conclusie.

Voor alle steunmaatregelen zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-financiele-regelingen>.

1 Drs. S.C.M. Schilder is fiscalist, register valuator en mediator. Mr. A.N. Labohm is senior raadsheer in het Hof Den Haag. Dit artikel is op persoonlijke titel geschreven.

2 *EB* 2020 aflevering 6. Zie onder meer: A.N. Labohm, 'De coronacrisis en de afwikkeling van financiële geschillen', *EB* 2020/53; R.M. Kavelaars-Niekoop, 'Financiële en fiscale gevolgen van het coronavirus voor (kleine) ondernemers', *EB* 2020/54.

3 "Wie zijn levenswerk als zand door zijn vingers voelt glijpen, gaat daar psychisch aan onderdoor." Richard Smit & Job Woudt, 'Ondernemers met coronastress kloppen aan voor psychisch hulp', *Het Financieele Dagblad* 26 februari 2021.

4 A.N. Labohm, 'Alimentatierekenen op basis van winst- en kasstroomprognoses & de digitalisering van de rechtspraak', *EB* 2018/57; S.C.M. Schilder, 'De uitwerking van alimentatierekenen en de IB-ondernemer op basis van kasstroom en winstprognoses', *EB* 2018/68; R. Kooger RA, 'Kasstroom en alimentatie', *EB* 2008/60.

2. Welke steunmaatregelen zijn er?

De overheid heeft een volledige website ingericht met betrekking tot vragen over corona; onderdeel op de website zijn de financiële en fiscale regelingen. Wij beperken ons tot een aantal tijdelijke financiële regelingen en belastingmaatregelen. De belangrijkste steunmaatregelen zijn:

- a) Tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid (NOW);
- b) Tegemoetkoming Vaste lasten (TVL);
- c) Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo);
- d) Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (Tonk).

Het is al een kunst om de afkortingen te begrijpen, laat staan de inhoud. Voorts wijzen wij er met nadruk op dat de voorwaarden waaronder de subsidies worden verstrekt zeer vaak wijzigen. Controleer in alle gevallen de voorwaarden van de regeling of in een bepaalde periode recht op een subsidie bestaat. Bij het aanvragen van de subsidie loopt de ondernemer over een mijnenveld aan voorwaarden. Of de ondernemer de gevolgen van een subsidieaanvraag kan overzien, is maar de vraag. De toekomst zal het uitwijzen.

2.1 De NOW-regeling

De NOW-regeling is de belangrijkste regeling voor de ondernemers, zowel IB-ondernemer als VPB-ondernemer. De NOW-regeling heeft slechts betrekking op de loonkosten van de bij de ondernemer in dienst zijnde werknemer(s). Er is een NOW-1-regeling en NOW-2-regeling voor de periode maart 2020 tot en met september 2020. Vanaf 1 oktober 2020 geldt de NOW-3-regeling. De NOW-3-regeling is weer onderverdeeld in NOW-3.1, NOW-3.2 en NOW-3.3. De ondernemer dient zich er dus van bewust te zijn dat, als er een aanvraag voor een NOW-subsidie is gedaan, gecontroleerd wordt op welke periode de subsidieaanvraag betrekking heeft. Wij bespreken de voorwaarden voor NOW-3, die in de praktijk mogelijk tot problemen aanleiding kunnen geven.

De voorwaarden voor de NOW-3-regeling zijn onder meer:⁵

1. Elk bedrijf dat ten minste 20% omzetverlies verwacht, komt in aanmerking. Het omzetverlies moet over een periode van 3 maanden worden berekend en wordt vergeleken met de periode 2019/4. De subsidie heeft betrekking op de periode oktober tot en met december 2020 (NOW-3.1), maar de ondernemer kan de periode voor omzetverlies laten beginnen op 1 oktober, 1 november of 1 december 2020. Deze keuze voor een periode kan later niet meer gewijzigd worden. Indien de ondernemer een beroep heeft gedaan op de voorgaande tranche van de NOW moet de omzetperiode aansluiten op de periode gekozen in het tijdvak daarvoor.

⁵ Voor een opsomming van alle voorwaarden zie artikel 15 Tweede tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid.

2. Ook werkmaatschappijen waarbij het concern minder dan het geldende omzetverlies heeft behaald, terwijl de werkmaatschappij ten minste het geldende omzetverlies heeft behaald, komen in aanmerking, mits ze aan de aanvullende voorwaarden voor een aanvraag op werkmaatschappijniveau voldoen.⁶ Voorwaarde daarbij is dat de werkmaatschappij wel een eigen rechtspersoonlijkheid heeft.
3. Over 2020 (voor NOW-3 eerste tijdvak) of over 2021 (voor NOW-3 tweede en derde tijdvak) mag geen dividend of bonus worden uitgekeerd en mogen er geen eigen aandelen worden ingekocht, wanneer er sprake is van een steunbedrag op of boven het bedrag waarvoor een accountantsverklaring vereist is.⁷ Voor werkmaatschappijen die als onderdeel van een concern een NOW-subsidie hebben gekregen, geldt dit drempelbedrag niet; voor hen geldt een bredere verplichting voor uitkering van dividend. Het gehele concern mag geen dividend uitkeren, ook de concernonderdelen niet die zelf geen NOW hebben aangevraagd.⁸
4. De werkgever betaalt zijn werknemers 100% door.
5. De werkgever is verplicht om de subsidie te gebruiken voor de *betaling van loonkosten*.
6. De werkgever moet na afloop van de subsidieperiode een definitieve opgave van het omzetverlies indienen, met in een aantal gevallen daarbij een deskundigen- of accountantsverklaring. Of er wel of niet een deskundigen- of accountantsverklaring meegezonden moet worden, is afhankelijk van de hoogte van het voorschot en/of het definitieve subsidiebedrag.⁹

De subsidie moet worden gebruikt voor betaling van de loonkosten, werkgeverspremies, werknemersbijdragen aan pensioen, de opbouw van vakantiegeld. De ondernemer mag de ontvangen subsidie derhalve niet aanwenden voor het betalen van huur, voorraden en al helemaal niet voor een alimentatieverplichting. Als de subsidie niet voor de betaling van loonkosten is aangewend, dan is de sanctie dat de gehele subsidie moet worden terugbetaald.

Voor het omzetbegrip sluit de NOW-regeling aan bij het jaarrekeningenrecht, aldus de toelichting op de site van de overheid.¹⁰ In Boek 2 titel 9 BW 'De jaarrekening en het bestuursverslag' is in artikel 2:377 lid 6 BW een definitie gegeven van het begrip netto omzet: "Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengst uit leveringen van goederen en diensten uit het bedrijf van de rechtspersoon, onder aftrek

⁶ Artikel 7 Tweede tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid, 'Afwijking van bepalen omzetzakelijkheid op niveau concern of groep'.

⁷ Artikel 17 lid 2 Tweede tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid, 'Verplichting niet uitkeren dividenden en bonussen'.

⁸ Artikel 17 lid 3 Tweede tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid, 'Verplichting niet uitkeren dividenden en bonussen'.

⁹ Artikel 16 Tweede tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid, 'Verplichting overleggen accountantsverklaring'.

¹⁰ Artikel 1 Tweede tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid.

van kortingen en dergelijke en over de omzet geheven belastingen.” Het kapstokartikel in het jaarrekeningenrecht is artikel 2:362 BW: “De jaarrekening dient inzicht te verschaffen in de vermogenspositie van de onderneming.” Artikel 2:362 lid 3 BW luidt als volgt: “De winst- en verliesrekening met de toelichting daarop geeft getrouw, duidelijk en stelselmatig de grootte van het resultaat van het boekjaar en zijn afleiding uit de posten van baten en lasten weer.” De bepalingen van Boek 2 titel 9 BW gelden niet voor de IB-ondernemers in het mkb. Voor natuurlijke personen wordt voor de vaststelling van de omzet uitgegaan van de laatst vastgestelde aangifte voor de inkomstenbelasting, mits deze conform de wet- en regelgeving is opgesteld.¹¹

De overheid geeft op de site nog wel een voorzet voor de invulling van het begrip omzet: “Omzet bestaat uit de inkomsten die toe te rekenen zijn aan de reguliere activiteiten van de onderneming.” Een vraag kan zijn ‘Wat zijn de reguliere activiteiten van de onderneming?’ Bij een besloten vennootschap kan bijvoorbeeld voor het vaststellen van de reguliere activiteiten gekeken worden naar de doelomschrijving in de statuten. Ook kan een analyse worden gemaakt van de feitelijke activiteiten in de afgelopen jaren van de onderneming. Incidentele baten moeten dus uit de omzet worden geëlimineerd, denk bijvoorbeeld aan de verkoop van een bedrijfspand.

Ook corona-gerelateerde subsidies worden voor de NOW-regeling soms toegerekend aan de omzet, zoals de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) en de Tegemoetkoming ondernemers getroffen sectoren COVID-19 (Togs). Als een ondernemer een personeelslid uitleent aan een ander bedrijf, dan wordt die vergoeding gezien als reguliere omzet. Kort en goed: het vaststellen van de reguliere netto-omzet is complex.

Op basis van de NOW-regeling komt de ondernemer eerst in aanmerking voor een subsidie, indien er sprake is van een netto-omzetverlies van 20%. Aan de hand van een eenvoudig voorbeeld geven wij enige uitleg.

Voorbeeld:

De kappers zijn in 2020 gesloten geweest van 15 maart tot 11 mei. De Haagse kapper Jansen – die zijn zaak heeft aan het dure Noordeinde – heeft conform de overheidsmaatregelen zijn zaak op 15 maart 2020 gesloten. Jansen heeft half april 2020 de NOW-subsidie aangevraagd voor de periode maart, april, mei 2020. De kapper meldt zich bij de RVO in maart 2020 en schat in over deze periode een omzetterugval te hebben van 50%. De NOW-subsidie van € 10.000 wordt verstrekt over deze periode. Op 11 mei mocht Jansen zijn zaak weer openen. De hardossen van zijn klanten moesten nodig geknipt worden. Jansen begint op 11 mei om acht uur

en werkt tot ‘s avonds tien uur. De omzet in de maand mei 2020 was enorm. De welkome NOW-subsidie ad € 10.000 is uiteraard volledig gebruikt voor het betalen van de lonen in de maanden maart en april, toen er geen omzet was. Jansen dient nu de eindbalans voor de NOW-1-periode op te maken. Wat blijkt? De omzet is per saldo over de maanden maart - april - mei 2020 voor 19% weggevallen, net onder de grens van 20%. Conclusie: volledig terugbetaling van de eerder ontvangen NOW-1-subsidie ad € 10.000.

Als een besloten vennootschap een NOW-subsidie heeft gekregen, mag de besloten vennootschap geen dividend uitkeren – behalve in de uitzondering dat het voorschot NOW-subsidie lager is dan € 100.000¹² – ook al beschikt de vennootschap over een vrije reserve en ook al heeft de vennootschap voldoende liquiditeiten om alle schulden te kunnen betalen.

De NOW-subsidie levert voor de directeur-grotoaandeelhouder dus een dividendklem op. Bij het vaststellen van het inkomen van de directeur-grotoaandeelhouder in het kader van het alimentatierekenen is dit van belang. Het gevolg kan zijn dat het inkomen van de directeur-grotoaandeelhouder hierdoor niet verhoogd kan worden met een dividenduitkering.

Bij de definitieve aanvraag voor de NOW-subsidie dient de ondernemer een deskundigenverklaring bij te voegen, indien het voorschot hoger is dan € 20.000 en/of de definitieve NOW-subsidie hoger is dan € 25.000. De ondernemer dient een accountantsverklaring bij te voegen, indien het voorschot hoger is dan € 100.000 en/of de definitieve NOW-subsidie hoger is dan € 125.000.¹³ Voor de accountant betreft de accountantsverklaring een zware en complexe opgave. Het betreft namelijk een controleopdracht, met daarbij behorende kosten. Als de accountant geen verklaring afgeeft, dient de ondernemer de NOW-subsidie terug te betalen.

In een persbericht¹⁴ in december 2020 en later bevestigd per brief¹⁵ d.d. 09 maart 2021 schat het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in, dat ten minste 60% van de ondernemers te maken krijgt met het terugvorderen van de NOW-subsidie. Het terugbetalen van deze NOW-subsidie is weer een uitgaande kasstroom voor de ondernemer. In alimentatiekwesities rond de ondernemer dient dus zorgvuldig gecontroleerd te worden of er al dan niet aanspraak bestaat op een NOW-subsidie.

2.2 Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL)¹⁶

De Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) is voor mkb-ondernemers en zelfstandigen die door de coronamaatregelen veel omzet verliezen, maar wel doorlopende vaste lasten

11 Artikel 3.25 Wet IB 2001: “De in een kalenderjaar genoten winst wordt bepaald volgens goed koopmansgebruik, met inachtneming van een bestendige gedragslijn die onafhankelijk is van de vermoedelijke uitkomst. De bestendige gedragslijn kan alleen worden gewijzigd indien goed koopmansgebruik dit rechtvaardigt.”

12 Artikel 17 lid 2 Tweede tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid, ‘Verplichting niet uitkeren dividenden en bonussen’.

13 Artikel 18 Tweede tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid, ‘Subsidievaststelling’.

14 Persbericht op 4 december 2020, ANP.

15 Blz. 4 van de Brief van 9 maart 2021 van demissionair minister Koolmees ‘Monitoring Arbeidsmarkt en Beroep Noodpakket’.

16 Regeling subsidie financiering vaste lasten MKB COVID-19.

hebben. Hierbij wordt ook gekeken naar de activiteiten/SBI-code van de onderneming. De TVL-subsidie is afhankelijk van de hoogte van de vaste lasten en het omzetverlies. De TVL-regeling is eveneens ingedeeld in verschillende periodes. Per periode dient berekend te worden wat de hoogte van de subsidie is. Op de website van de overheid wordt aangegeven wie de TVL-subsidie kan aanvragen: dit zijn ondernemingen en zzp'ers. De ondernemingen moeten voor 15 maart 2020 ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel.

Wij wijzen er nogmaals op dat per kwartaal de voorwaarden kunnen veranderen. Per kwartaal dient de ondernemer te controleren of hij aan de voorwaarden voldoet.

De kernvoorwaarden voor de TVL-subsidie zijn:

1. Er dient per kwartaal minimaal 30% omzetverlies te zijn door de coronacrisis.
2. Er moet minimaal € 1.500 aan vaste lasten per kwartaal zijn, dit was in 2020 minimaal € 3.000.
3. De subsidie wordt berekend met het omzetverlies, een percentage vaste lasten (op basis van SBI-code) en een subsidiepercentage van 100% vanaf april 2021, dit was 50% (jun-sept 2020); 50-70% (okt-dec 2020); 85% (jan-mrt 2021).
4. De subsidie per kwartaal is minimaal € 1.500 en maximaal € 550.000 voor mkb-bedrijven of € 600.000 voor niet mkb-bedrijven (jan-mrt 2021).

De complexe schakel in deze regeling is het vaststellen van de omzet in het verleden en het inschatten van de daling van de omzet. Als de ondernemer een verkeerde inschatting maakt van zijn omzetzijde, dan moet hij de te veel verkregen subsidie terugbetalen.

Wat op dit moment nog vrijwel onbekend is bij ondernemers, is dat de TVL-subsidie als omzet moet worden meegeteld voor de NOW-subsidie. Een TVL-subsidie zorgt dus voor een lagere NOW-subsidie.

De TVL-subsidie wordt automatisch berekend en gecontroleerd met de btw-aangifte van de ondernemer. Voor de ondernemer is het complex dat hij per kwartaal moet beoordelen of hij nog voldoet aan de voorwaarden.

2.3 Voorraadsubsidie Gesloten Detailhandel (VGD)

Verplicht gesloten detailhandelaars krijgen in Q4 2020 en in Q1 2021 een opslag boven op hun TVL-subsidie voor hun kerstvoorraad. Deze opslag levert de ondernemer minimaal 2,8% en maximaal 3,9% in het 4^e kwartaal 2020 (5,6% van 50-70%) en 17,8% in het 1^e kwartaal 2021 (21% van 85%) van het geleden omzetverlies aan extra subsidie op. Omdat deze tegemoetkoming een opslag boven op de TVL-subsidie is, dient deze opslag ook als omzet meegeteld te worden voor de NOW-subsidie.

Net als hiervoor zal deze tegemoetkoming leiden tot een lagere NOW-subsidie. Snapt u het nog?

Op de website van de overheid is aangegeven welke ondernemers toegang hebben tot deze regeling.

3. Hoe worden de NOW, de TVL en de VGD verwerkt in de winst- en verliesrekening?

In de alimentatierekenprogramma's moet voor de IB-ondernemer "de winst uit onderneming" ingevuld worden. Een belangrijke vraag hierbij is op welke wijze de NOW-, TVL- en VGD-subsidies in de winst- en verliesrekening en in de aangifte IB moeten worden verwerkt.

De Raad van de Jaarverslaggeving (hierna: RJ) heeft onderzocht of er aanpassingen nodig zijn voor de verslaggeving inzake de diverse overheidstegemoetkomingen in verband met corona.

In september 2020 is vervolgens RJ-Uiting 2020-13 'Verslaggeving tegemoetkoming NOW-regeling' gepubliceerd. Daaruit komt naar voren dat exploitatiesubsidies volgens de RJ dienen te worden gepresenteerd onder de opbrengsten of in aftrek worden gebracht op de gerelateerde kosten. Bij presentatie onder de opbrengsten kan de exploitatiesubsidie worden opgenomen onder een algemene post zoals 'overige opbrengsten' of als een afzonderlijke post.¹⁷

Onderstaande instructies komen vanuit de Belastingdienst, waarbij geldt dat daar gerichte controles op zullen worden uitgevoerd.¹⁸

- Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL): de uitkering dient u op te geven onder 'Overige buitengewone baten'. Vervolgens kan een vrijstelling worden geclaimd via de post 'Overige vrijgestelde winstbestanddelen'.
- Tegemoetkoming ondernemers getroffen sectoren COVID-19 (Togs): de uitkering dient u op te geven onder 'Overige buitengewone baten'. Vervolgens kan een vrijstelling worden geclaimd via de post 'Overige vrijgestelde winstbestanddelen'.
- Tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid (NOW): de ontvangen steun dient u in te vullen onder 'Personeelskosten - Ontvangen uitkeringen en subsidies'.

Uit de instructies vanuit de Belastingdienst kan worden afgeleid dat de TVL- en Togs-subsidie vrijgesteld zijn van inkomstenbelasting (IB) en vennootschapsbelasting (VPB).¹⁹

Deze belastingvrijstelling maakt dat rekenen met de alimentatierekenprogramma's voor de IB-ondernemer een bijna onmogelijke opgave wordt.

Want welke bedrag is nu van belang om in te vullen bij een IB-ondernemer voor de alimentatieberekening?

17 RJ-Uiting 2021-4: ontwerp-richtlijn 274 'Overheidssubsidies' en ontwerp-richtlijn Rjk B17 'Overheidssubsidies'.

18 Bron: Unit4 Fiscaal Gemak.

19 Artikel XVII van het Belastingplan 2021.

Voor de besloten vennootschap dienen de subsidies op eenzelfde wijze als voor de IB-ondernemer in de jaarrekening en aangifte vennootschapsbelasting te worden verwerkt.

4. Kunnen de alimentatierekenprogramma's nog worden gebruikt?

Voor werknemers kunnen de alimentatierekenprogramma's worden gehanteerd.

Voor heel veel IB-ondernemers kan als gevolg van het veranderde economische klimaat voor de berekening van de draagkracht van de ondernemer niet meer worden uitgegaan van de winst over de afgelopen drie of vijf jaar. Op basis van prognoses moet worden vastgesteld wat de vrije kasstroom is van de onderneming. Onder de vrije kasstroom verstaan wij: 'die gelden die niet noodzakelijk zijn voor de bedrijfsvoering.' Voor heel veel sectoren is er sprake van een dramatische omzetsdaling. De reissector heeft een omzetverlies van 90%. De detailhandel – denk aan kledingwinkels – hebben eveneens te maken met een grote daling van de omzet en maar niet te spreken over de horeca. Voorts wijzen wij er met nadruk op dat als gevolg van alle subsidies het vaststellen van winst of verlies een complexe aangelegenheid is.

Het is de taak van de advocaat om de rechter deugdelijk te informeren over de vrije kasstroom van de ondernemer in de komende 36 maanden. Voorts moet de advocaat de rechter goed voorlichten over de fiscaal tikkende tijdbom van uitgestelde belasting. Uitstel is geen kwijtschelding. De advocaat zal de hulp moeten inschakelen van een accountant, aangezien hij niet de vrije kasstroom kan berekenen en hij niet weet wat alle fiscale verplichtingen zijn van de ondernemer. De ondernemer die in zwaar weer verkeert, richt zich op overleven, de administratie is veelal een sluitpost. De rechter moet zich in deze bizarre tijden bij het vaststellen van de draagkracht van de ondernemer met name richten op prognoses. Prognoses zijn subjectief, maar de economische werkelijkheid is in een jaar van corona wel veranderd.

5. Tozo-1, Tozo-2, Tozo-3 en Tozo-4

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers is gebaseerd op het Besluit bijstandverlening zelfstandigen. Ondersteuning kan worden aangevraagd in de vorm van een aanvullende periodieke uitkering voor levensonderhoud en/of lening voor bedrijfskapitaal.

De ontvangen uitkering geeft de ondernemer rechtstreeks aan in zijn/haar aangifte inkomstenbelasting. De uitkering wordt dus niet opgenomen in de winst- en verliesrekening van de ondernemer.

De regeling wordt uitgevoerd door gemeenten.

De *inkomsondersteuning* voor levensonderhoud hoeft later niet terugbetaald te worden, tenzij niet aan de voorwaarden is voldaan. Bijvoorbeeld als blijkt dat de ondernemer toch inkomsten boven het sociaal minimum heeft genoten. De kernvoorwaarden zijn:

1. De ondernemer als gevolg van de coronacrisis een huishoudinkomen onder het sociaal minimum heeft en/of een liquiditeitsprobleem waarvoor een bedrijfskrediet nodig is.
2. De onderneming voor 17 maart 2020 ingeschreven stond bij de Kamer van Koophandel.
3. De ondernemer voldoet aan het urencriterium. Dat houdt in dat de ondernemer minimaal 1225 uur in de onderneming heeft gewerkt.
4. De directeur-groootaandeelhouder kan een beroep doen op de uitkering indien hij – eventueel met andere in de besloten vennootschap werkzame directeuren – meer dan 50% van de aandelen bezit.
5. *Er wordt een partnertoets uitgevoerd.* De partnerinkomenstoets houdt in dat het inkomen van de partner wordt meegeteld bij het bepalen van de hoogte van de uitkering.

De gemeente kan zowel bij de aanvraag als achteraf de gegevens controleren. Als vastgesteld wordt dat de ondernemer te veel heeft ontvangen, dan moet hij/zij het bedrag dat te veel is ontvangen, terugbetalen. Bij de aanvraag van de uitkering moet de ondernemer zijn inkomen schatten voor maximaal de komende zes maanden. De ondernemer moet alle relevante wijzigingen met betrekking tot zijn inkomen direct doorgeven aan de gemeente. Het berekenen van het netto-inkomen is complex en fraudegevoelig. De fraudegevoeligheid schuilt in het leerstuk van de toerekening van kosten aan de omzet, het zogenaamde matchingprincipe. Eenvoudig gezegd, het schuiven met omzet en kosten om een zo gunstig mogelijk effect te krijgen.

Volgens de website van de overheid moeten de inkomsten als volgt worden berekend: bepalend of inkomsten meegerekend moeten worden is het moment waarop de werkzaamheden zijn gedaan of de producten zijn verkocht. Op de website van de overheid wordt het volgende voorbeeld gegeven: "De inkomsten voor het werk dat je in januari hebt gedaan, horen bij januari, ook al krijg je pas betaald in februari of maart." Het netto-inkomen op basis van de Tozo loopt dus niet synchroon met de kasstroom van de onderneming. Als de ondernemer in januari heeft gewerkt en pas in maart betaald krijgt, heeft hij in januari niet de beschikking over de liquiditeiten. Voor de accountant en de fiscalist is de hiervoor genoemde richtlijn op basis waarvan het netto-inkomen moet worden berekend, lastig uit te voeren. Handiger was geweest, als er een koppeling was gemaakt met het fiscale winstbegrip voor de jaarwinstbepaling. De zelfstandige ondernemer geniet winst uit onderneming. Artikel 3.25 Wet inkomstenbelasting 2001 luidt als volgt: "De in een kalenderjaar genoten winst wordt bepaald volgens goed koopmansgebruik, met inachtneming van een bestendige gedragslijn die onafhankelijk is van de vermoedelijke uitkomst. De bestendige gedragslijn kan alleen worden gewijzigd, indien goed koopmansgebruik dit rechtvaardigt." De accountant/fiscalist en de fiscus hebben ervaring met het vaststellen van de jaarwinst van de ondernemer.

Als de ondernemer kinderalimentatie en of partneralimentatie ontvangt, wordt dit in het kader van de Tozo-regeling meegerekend bij het vaststellen van de hoogte van het netto-inkomen van de ondernemer. Het verdelen van de kosten van de kinderen tussen de ondernemer die gebruikmaakt van de Tozo-regeling en de ex-echtgenoot die een inkomen heeft uit bijvoorbeeld dienstverband is complex, aangezien de aanspraak op Tozo beïnvloed wordt door het bedrag dat de Tozo-gerechtigde ontvangt aan partneralimentatie en/of kinderalimentatie.

Hoe meer alimentatie hoe lager de (of zelfs geen) uitkering.

6. Uitstel van belasting

Een van de maatregelen om de ondernemer te ondersteunen is het aan hem verlenen van bijzonder uitstel van het betalen van belasting. Inmiddels hebben (meer dan) 209.285 ondernemers uitstel van het betalen van belasting gevraagd. Zoals wij hiervoor al hebben aangegeven bedraagt de belastingschuld van deze ondernemers ruim 17 miljard euro.

Iedere IB-ondernemer ontvangt jaarlijks een voorlopige aanslag. De IB-ondernemer betaalt veelal per maand zijn voorlopige aanslag. Het betalen van belasting vormt voor de ondernemer een uitgaande geldstroom. Als de ondernemer de belasting tijdelijk kan uitstellen, heeft dat een positief effect op zijn kasstroom en daarmee zijn liquiditeit. De liquiditeit die door het niet-betalen van de belasting vrijkomt, wendt de ondernemer aan voor bijvoorbeeld de huur, zijn crediteuren of zijn eigen levensonderhoud.

Het uitstellen van het betalen van belasting is voor veel ondernemers uitstel van executie. De demissionaire staatssecretaris van Financiën Vijlbrief heeft het alleen over uitstel van betaling, geen afstel. Vanaf 1 oktober 2021 moeten de ondernemers de uitgestelde belasting in een periode van 36 maanden gaan betalen. In het kader van het alimentatierekenen dient dan rekening te worden gehouden met deze, vaak forse, terug te betalen belastingschuld. De betaling van deze belastingschuld heeft een direct negatief effect op de kasstroom van de ondernemer. Als er niet een ruimhartigere regeling komt voor het terugbetalen van belastingschulden, ligt het in de lijn van de verwachting dat het aantal (persoonlijke) faillissementen enorm zal toenemen.

Een belangrijke voorwaarde voor het verkrijgen (van verlenging) van bijzonder uitstel van betaling in verband met corona voor de VPB-ondernemer is nog zijn/haar verklaring dat hij/zij er alles aan doet om zijn/haar liquiditeitspositie te behouden of te versterken. In die verklaring staat dat de vennootschap geen eigen aandelen inkoopt, geen dividenden uitkeert en dat aan bestuur en directie geen bonussen, winstuitdelingen of andere betalingen die kenmerken van bonussen hebben, worden uitgekeerd. Deze verklaring geldt voor de periode vanaf het insturen van het verzoek voor verlenging van bijzonder uitstel tot en met de datum van de vergadering waarin de jaarrekening wordt vastgesteld in

2021. Hier geldt dus, weliswaar voor een beperkte duur, een dividendklem voor de directeur-groootaandeelhouder.

7. Conclusie

Het steunpakket voor de ondernemers in het kader van de coronacrisis is complex. Voor veel ondernemers zijn de maatregelen (zeer) moeilijk te begrijpen. Ook de ondernemer die op een correcte wijze gebruik wenst te maken van de subsidiemogelijkheden kan zich eenvoudig vergissen, met het gevolg dat hij de subsidie moet terugbetalen.

Het is niet uit te sluiten dat de coronategemoetkomingen voor de ondernemer en de overheid zullen leiden tot een nieuwe toeslagenaffaire. Een niet-kwaadwillende ondernemer kan door de complexiteit van de regeling zeker in de problemen komen. Uitstel van belasting is voor veel ondernemers uitstel van executie. Veel ondernemers zullen niet in staat zijn om in een periode van 36 maanden de opgelopen belastingschuld te betalen.

Hopelijk komen voor die ondernemers nog verdere 'verruimingen'.

Voor de ondernemers die getroffen zijn door de coronapandemie zijn de huidige alimentatierekenprogramma's niet of nauwelijks meer bruikbaar.

Men dient zich sowieso ervan bewust te zijn dat de tegemoetkomingen Togs en TVL vrijgesteld zijn van inkomstenbelasting (en vennootschapsbelasting)!

Het is nog maar de vraag of de alimentatierekenprogramma's dit kunnen verwerken.

Verder zal de draagkracht van de door corona getroffen ondernemer moet worden berekend op basis van de vrije kasstroom. Liquiditeiten die er niet zijn, kunnen geen basis vormen voor een alimentatieberekening. Er ligt voor de advocatuur en de rechterlijke macht een nieuwe uitdaging. Van belang is dat er binnen de rechterlijke macht capaciteit is om snel en degelijk alimentatieverzoeken te behandelen. De wereld is door corona ook economisch en financieel veranderd.